

# Nemzeti Társalkodó.

Junius' 9-dik napján 1832.

---

## A z Á l d o z a t.

Kerekes Pistának oly képzelete volt a' katonaságról, szabadsággal hazatért vitézeknek elbeszélések után, mint a' kis gyermeknek a' *Kollegyomról* 's a' nagy gyermeknek a' *más világról*; 's így nem csudálhatni hogy Pista *hazája*, vagy helyesebben mondva a' *haza* oltalmára katonának lekötöztetni, 's háboruba hurczoltatni a' legnagyobb szerencsétlenségnek tartotta, melyet hogy elkerülhessen, midőn egy fogdosáskor a' félelem ellen felborozott falusi bírák éjszaka kunyhójába véletlenül bérontottak, 's őtet azon dühösséggel, mely a' félelemnek mámor gyermeke ütni verni kezdték: álmából felrettenve az egyik megtámodónak kezéből egy láncsát kirántott 's azzal magát keményen oltalmazván a' falus bírón méj sebet ejtett; azonban egy vas horoggal hátulról a' földre terítettett, a' megtámodók által keményen megkötöztetett 's nagy lárma kutya ordítás és siránkozások között véres fővel a' városba bévitetett. —

A' Tiztség ez iránt értesítettvén, a' *roszban nyilván megátalkodott gonosztévőt* kemény őrizet alá tétette, 's rendelést tétetni határozott az aránt, hogy a' Megye seborvossa a' megsebesített bíróhoz *sietőleg, töstént, egyszeriben, és haladék nélkül* ki menjen. — Ezen rendelés *más nap* sietőleg leíratott, az előlülő által még az nap *estve* át nézetett (revidealtatott), helyben hagyatott és ezen ajánlással *expediatur urgenter* az íróknak kiküldetett, *harmadnap inürgenter elkészítettett* (expediáltatott), 's *negyednap* a' seborvosnak általadatott még viradt előtt tehát elég sietőleg; de a' seborvos nem tartotta szükségesnek tétel idején elindulni addig míg sürgető rendelés nem küldetik; mely hitelt feljűlmuló gyorsasággal *ötödnapp* hivatalos megfeddés mellett megérkezvén, a' seborvos hivatalos készséggel készülődött 's *hatodnap* valósággal útnak indult ökor szerkelrel, de hideg lévén egy nap csak kevés órákat útozhatott, 's ennél fogva csak *hetednap* érkezhett meg, a' mikor is hivatalos készséggel feltette magában, hogy a' beteget más nap reggel a' Tek. Ns. Tiztségnek tisztelt rendelése következésében *sietőleg, töstént, egyszeriben, és haladék nélkül* megvizsgálja, valamint hogy *nyolczadnap* frustuk után a' beteget kinek testét a' halált jelentő érzéketlenség már elfogta vala, valósággal vizgálat alá vette, 's addig vizgálta míg kezei között az megholt. Ekkor a' seborvos a' városba visszatérvén, a' Tiztség-

hez egy hivatalos feljelentést tett, melyben méj alázatossággal felfedezte, hogy a' F. \* \* *falus bíró azon absolute laethale vulnusban holt-meg, melyet Kerekes Pista nagy tolvaj és gonosztévő rajta folyó esztendő Januarius 22-kén éjszaka mintegy 12 és 1 óra között ejtett.*

Ezen körünyírt pappirosra tiszta he-tükkel, méj alázatossággal írt; következőleg illendő és nyomos feljelentésre Pista közke-reset alá vettetett, melynek következésében szeliden kikérdeztetvén (benignizáltatván), minekutánna a' szükséges tudás és *maga al-kalmaztatás végett* megkérdeztetett volna, hogy kicsoda? hány esztendő? házas é vagy nőtelen? *micsoda vallásu?* 'sat. Kemény hangon így szólítatott-meg: „Na te tolvaj maradék vald-meg mindjárt hogy te a' F. \* \* falus bírót előre feltett czélból boszszu-ból és haragból ölted-meg, vald-meg mind-járt mert különben ördögöt fogsz!“ ezen szókra reá mutatván a' *szelid kérdő* (benig-nizans) a' két felkészült hajdukra kik a' Pista háta megett várták az intést; Pista ki ma-gát vasha verve alig esmerte-meg kábultsá-gában mely a' hajdukra vetett félelmes pil-lantásai által még nagyobbra nevededett, a' hozzá intézet szókat csak félig foghatván-fel elméjében, reszketve hallgatott — „mondjad igaz“ dörgi fülébe ordító hangon a' *szelid kérdő* — „Igaz uram“ felel Pista reszkető hangon, örvendvén hogy legalább már ész-

re vette mit kelljen a' kérdésekre felelni. Igaz hogy te gyermek korodtól fogva tolvaj gonosztévő káromk — „*Igaz uram*“ felel Pista, mely után a' vallomás elhabarva felolvastatván, 's Pistától megkérdeztetvén, hogy azt helybe hagyja é — „*Igaz uram*“ felel Pista, 's ezzel Pista mint *confessus reus* még keményebb fogságba vettetett, a' ki rendelt Bízosság pedig munkáját bényujtotta, azon megjegyzéssel, hogy Kerekes Pista (ki is az említett munkában az elegans stylusnak miatta változtatólag egyszer *nagy tolvajnak*, másszor *gyilkosnak* neveztetett,) *mindent tiszán erőltetés nélkül* megvallott.

Pistának pere hosszas és sanyaru rab-sága után, az alsó szék előtt lefolyván, egy nagyon *hosszas* következőleg *munkás* következőleg *szépen kidolgozott* következőleg *helyes és nyomos* ítéletnél fogva halálra ítéltetett; azon okból mivel nem csak a' seb-orvosi bévehető feljelentésből nyilvános hogy Kerekes Pista *nagy tolvaj és gonosztévő*, hanem szelid kikérdeztetésében maga is megvallja hogy gyermek korától fogva *tolvaj gonosztévő és káromkodó*, nevezetesen, hogy a' *F. \* \* falus bírót előre feltett czélból boszszuból és haragból megölte* — Képzzelhetni Pistának 'sibbadt kábultságát, midőn a' kimondáskor (pronuncialáskor) halotta hogy azon mindenható urak ötet halálra ítélték, 's *ítéletjeket teljesedésbe vétetni* rendelik; mivel senki magának azt a' fáradságot sem vette, hogy a' szerencsétlennek legalább meg-

magyarázza, hogy ezen ítéletet csak úgy vétetendő telyesedésbe, ha azt más urak is helyben fogják hagyni. Így minden nap minden órában reszketve számlálta azon repülő perczeket melyeknek talám legközelebbi követője őtet a' vesztőhelyre hurczoltatándja, míg végtére két esztendei szorongattató fog-sága után *nagy öröme*re értesített az aránt, hogy a' felsőbb kegyelmesebb bírák nem ítélték halálra, hanem *csak* tíz esztendei rabságra és 1000 páczára. —

Pista az ország fogházába vettetvén, midőn rósdás ablakán által, a' természetet legelőbb látta megujulni, midőn legelőbb látott a' városnak kirakott úttzáján ekét, midőn a' test kemény fenyítéket legelőbb állotta ki, a' hátra lévő sanyaru esztendőknek sulját elgondolván újra merőben elcsüggett, 's ha az emberi természetben a' boldogoknak boszszankodásokra ugyan, de a' szerencsétleneknek vigasztalásokra, akarmely édes vagy keserű állapotnak éles érzése az idő által nem tompulna: Pista a' reá mért lánczok alatt lelkének örök szabadulását nem sokára feltalálta volna; de az esztendők telésekkel testi 's lelki érzékei a' mely mértékben tompultak, a' szerént enyhültek fájdalmi is; majd az ő vissza térendő szabadsága napjának remény sugári, hajnal hasadta után nevedő hathatósággal kezdtek feléleszteni elfonnyadt élet erejét, míg végtére a' tíz esztendők eltelvén megszabadult, a' kemény fenyítékek által elgyengült, de

egszersmind megdurvult testtel, és azon lelki érzéketlenséggel mely a' szerencsétlennek kiállott szenvedései után részibe szokot adni. —

Szabad volt már Pista de ezen sem örvendett, mert elfelejtette miként kelljen örvendeni, 's mord tekintettel indult visszahazájába. Volt csakugyan rendelve számára még egy utolsó öröm pillantat, mert midőn az esmeretes hegy tetőről szülötte földjét, hol tudta nélkül oly boldog időket élt vala, hól ötet minden esmeretes domb viszontlátva nyájason köszöntötte, hól attyát 's barátit feltalálni remélhette, legelőbb meglátta: tiszta öröme dobbant szive melyről azt hitte vala hogy már egészen kihűlt. Zavarosok voltak ugyan ezen gondolatok, 's érzések Pistának ki nem mívelt agyában, és megkeményített mejjében; de érzette ő azért ezeknek jóltévő és jobbító befolyását, 's boldogabb volt mint valaha; boldog volt mert a' jövendő bús homálya gyenge szemei előtt bé volt takarva, mert nem tudta szegény, hogy az életben számára kiszakasztott boldogságot élete reggelén már mind felélte, 's hogy így szívének ezen felmelegedése, csak azon haldokló lobbanás, melyben boldogságának mennyei lángja kialvását örökre megtalálta. —

Megérkezhén Pista falujába, attyát csak a' temetőben lelte fel, — régi barátjai tőle mint híres gyilkostól elfordultak, — az asszonyok 's leányok bécsapták előtte az ajtót,

's annak hasadékján keresztül ígyekeztek kívánszilag megszemlélni, hogy miként néz-ki egy oly gonosztévő ki egyenesen *ország fogházából jön*, 's az anyák azzal hallgattatták síró kisdedjeiket „*halgass mert mindjárt elviszen a' nagy szakállú gyilkos Pista.*“ Mindenektől megvettetve 's elhagyattatva, az udvarban ígyekezett szolgálatot keresni, de az udvarbíró őt azonnal elidézte azon kinyilatkoztatással hogy nem kíván maga körül haramia bándát állítani, és azon tanácscsal, hogy ha az udvari kutyák fogát el kívánja kerülni, többé lábát az udvarba bé ne tegye. Ekkor érzette Pista a' reá mért büntetésnek teljes sulját, mert ekkor értette-meg, rémült kábultsággal, hogy a' tíz sanyaru esztendők lefolyásokkal nem töltek el a' büntetésnek óráji, sőt azok megújult formában még sanyarubbak és örökké tartandók lettek. Nem volt mindazonáltal oly tartós a' balsorsnak üldözése mint Pista gondolta vala; mert mi-helyt az ő már megtompított érzése annyira megfásult, hogy a' férjfiaknak megvető 's az aszszonyoknak gyermekeknek rebegő tekintetjeiket hideg mosolygással tudta fogadni, mi-helyt annyira kialudt emberszeretete hogy az emberi társaságból csak nem megválva, a' reá mért órákat magánosan élélni tudta, aggodalom 's unalom nélkül, szóval, mi-helyt az *emberiséget teljesen levetkezte*, azonnal fel volt szabadulva nagyobb részint szenvedései alól. Hanem már ekkor szívének tökéletes kiégése után örökre meg-

rögzött benne azon *helytelen tudomány*, melyet még az ország fogházában, mint a' hazának (néhány *tapasztalt* vagy legalább némely *öreg* hazafiaknak képzetek szerént) első rangu nevelői intézetében tanult vala, t. i. hogy nincsen miért jámboron átélni ezt a' világot, mert úgy sem lehet elkerülni a' balsorsot, — nincsen miért rettegni a' büntetéstől, mert nem oly érzékeny az, mint első tekintetre látszik. De volt a' jóltévő sorsnak gondja reá, hogy Pista új rablánczokra fűzessék, elébb mint sem ezen igazság vagy helyesebben mondva ezen igazságtalanság fájának (mely a' tömlöcz nedves égálijában csirázott-ki, a' vas rostélyok között bélopódzott ro'sdás nap sugarok által apolgattatott, és mint kiültetett csemete az emberi érzéketlenségnek megbűszhödt vizenyős kertjében nagyra nőtt) mérges gyümölcsseit megkostolhatta volna. —

Midőn Pista észre vette hogy az érzéseken, melyek csak azért adattattak részébe hogy szerencsétlenségét teljes mértékben érezhesse, már valahára diadalmat nyert, büszke volt, oly büszke, mint lett volna akkor midőn a' *jóra 's a' szépre* teremtétt szíve, nem a' fogházban hanem más czélarányosabb nevelői intézetben formáltatva-ki, valamely szédítő kísérteten nyert győzedelemnek háját érezéni vala; — büszke volt mert azt vélte, hogy már semmi érzések nem marczongolhatják többé éltét. — De a' tapasztalás, tévelygését hamar békébizonyította. — A'

rosz vagy *elrontott* ember az *emberiséget* levetkezheti talám merőben, de az *állatiságot* soha sem. — Pista is éhezett, szomjuhozott, fázott 'sat. — így által látván, hogy még van valami, a' mi őt a' földhöz köti, és hogy ez csupán csak az *állatiság*, *állati* módon kívánt annak eleget tenni — melyért is feltette magában, hogy az állatok társaságába a' vadonba költözzék, 's tőlök tanuljon élet bölcsességet (Philosophiát); — elhagyván tehát bucsu vétel nélkül faluját, koborlani indult; csak hamar egy pajtásra akadt, Fazakas Ferkőre, kihez a' rokon érzés, helyesebben mondva a' *rokon ösztön* Pistát nem sokára szorossabban hozzá csatolta, 's így együtt egy mezei korcsmába bementek, hogy az új barátságot megígyák. — Pista minden gondolattól üresleg fás érzéssel iddogált egy kancsóból, az alatt míg Ferkő egy csoport részeg emberrel elébb barátságosan beszélgetni, utóbb veszekedni, 's végtére verekedni kezdett; melyre a' fogadós a' harcosokat házából lassanként ki-idézte, 's az után abban foglalatoskodott, hogy a' bor' árrát a' házban hagyott rongyokból kiszerezze. — Így alkalmatlanítás nélkül folytathatták a' harcosok elkezdett munkálódásokat, mely mind addig folyt, míg Ferkő az egyiket fejszéjével agyon ütötte; melyre a' többi borbán elázott vitézek több kék foltokkal megterhelteve, hátra vonták magokat, Ferkő pedig ki ily esetekre nézve már szép tapasztalást gyűjtött vala éltében, körül-nézte magát, 's lát-

ván hogy két aszszonyok hős tettét nem megszíról szemlélik 's bámulják; őket barátságos hangon megszólítá, azonban közelitvén hozzájok egy bottal jókat rótt reájok, ezután sietve bément a' fogadóba, a' fogadóssal mint régi barátjával egy néhány szót szóllott 's ezzel elillantott. — Pista a' lármát mint szokásos korcsmai dolgot hallotta ugyan, de hogy verekedésre került a' dolog arról egy szót sem tudott, 's a' *nemgondolásban* elmerülve mind addig kancsóján szürtsölgetett, míg az igazság ki szolgáltatásának egy néhány izmos eszközei reá rohantak, ötöt a' mint ezen *megtestesült Igazságok* nevezték *meglágyították* az az jól elverték, megkötözték, 's a' városba a' megye tömlöczébe bévonzolták, hol *szelid* kikérdeztetésének következésében, Ferkó felkerestetvén 's nem sokára szerencsésen el is fogattatván, mind kettő gyilkosság vétkiért köz kereset alá vettetett. —  
(végzete következik)

### C z á f o l á s.

*A gondolatok gondolatokat szülnek, melyek különben örökös álomban lettek volna rejtve. (az erd. Híradó és Társ. 1851-ki jelent.)*

Hazánkat érdeklő deák történetírásokban, mellyek úgy is sokkal számosabbak a' hazai nyelven írottaknál, a' mohácsi ütközet mindég *clades* szóval bélyegeztetik; a' mi veszedelmes ütközetet jelent, 's mely do-

lognak egyes és tulajdon kifejezésére magyar szavat nem tudok: mert *veszedelem* annyi mint *periculum*, a' mi megtörténhetik ütközeten kívül is. Még is a' Nemz. Társ. 1-ső 2-dik 3 's 4 száma alatt közlött „*Múlt, Jelen, és Jövendő*“ érdemes írója azt meré mondani a' 25-dik lapon hogy „a' szerencsés *Mohácsi nap*,“! 'S egyedül azért, mert „csak ezen vásárolható-meg a' Magyar szerencsésebb arányzatu jövendőjét,“ mert „az *Austriai-háznak királyi székre jutása* (házánkban is) *ennek a' napnak következése.*“ — Azt kérdem a' tisztelt esmeretlentől: nem történhetett volna é meg ezen „*legboldogítóbb következésü történet a' Magyar nemzet életében*“ a' mohácsi ütközetnek oly siralmas kimenetele nélkül is? — Maga az író megvallja ugyan, hogy „ez csak egy különös vélekedés“: valóban oly különös, hogy nincs az okoskodásnak oly módja, akarmely szempontból vegyem a' dolgot, mely szerént magammal ezen különös vélekedést elhitethetném. Meggondolta é a' tudós értekező úr: hogy 24,000 Magyar, több Püspökök', Mágánások', 's a' nemesség virágának életébe került Tomory büszke Vezér vakmerő tanácsának követése? hogy a' 12, vagy 13,000 gyalog seregből csak 3, vagy 4,000 menekedett-meg az öldöklő török fegyvernek életől? hogy az 1,500, nagyobb részin nemesség színéből álló foglyot, körbe állítván, hóhér pallossa alá itélé, adott szava ellen, a' kegyetlen Soliman? Meggondolván későbbi

gyászos sorsát is szegény hazánknak, melyet e' nap következésének elesmerni mindenki kéntelen, mondhatja é még hogy „a' szerencsés *Mohácsi nap*“? Egyedül koronás Fejedelmünknek, a' szerencsétlen II Lajos oly sok jó hajlandóságu ifju Királyunknak siralmas esete képes minden Magyart ellenkező itéletre bírni. — 'S ha áll e' „különös vélekedés“ miért mondja Kisfaludy hazánk Ariónja? hogy:

Hantra dül a' pásztor 's füttyörézve legelteti nyáját  
 És nem tudja kinek hős pora nyugszik alatt'.  
 Titkon még is eped, szomorú dalt zengedez ajka:  
 A' hősárnyékok csendesen ihletik őt.

Miért futja át borzasztó hideg minden igaz hazafinak tagjait Mohács névnek csak hallására is? — Ha a' történt vesztességgel, e' napnak következésében, a' kettős kereszt díszlett volna is Stambul' büszke falain; nem pedig a' félhold Buda gyászos ormain: még ekkor is csak ezt sóhajtanám az említett költővel:

Nemzeti nagylétünk' hajdani sírja Mohács!  
 Nemde győzött Amurath Várnánál? 's miért mondá még is, hogy csak ellenségének kíván oly győzedelmet? — Mert a' győzedelmek közt is csak azt lehet szerencsésnek mondani, hol az a' győztes félnek nem nagy áldozatjába kerül. 'S Mohács, te gyászos név! hol annyi Magyarnek vére kiontatott, hol meggyökerezett a' Töröknek hazánkat oly sok évekig dúló hatalma; mondhatja é még valaki hogy a' szerencsés *mohácsi nap*“?

Hogy „az *Austriai-háznak királyi szék-*

*re jutása* ( hazánkban ) *egy a' legboldogitobb következésü történet a' Magyar nemzet életében*“ ; ezt megengedhetem, a' kívül hogy a' mohácsi ütközetet szerencsésnek lenni elismerném. Mert én azt a' mi másnak szerencsétlenségén épül, valódi szerencsének nem tartom. Örülnék ugyan azon, ha véletlenül 100 aranyot találnék; de csak azért mivel én, nem pedig más találta-meg azt: tudván pedig hogy az által más károsult, szerencsémnek nem tartanám. Szerencsét kiki kívánhat magának; de olyat kívánni mely más kárán alapszik, ellenkezik mind az isteni, mind az erkölcsi törvénnyel: 's így az ilyen szerencsét valódi szerencsének tartani nem lehet. Az elsőt tehát meg is engedvén, az utóbbikat tagadom.

A' Magyar nem csak jó, mint a' Német, hanem *szerencsés* reggelt, napot, estvét, 's éjet is kíván barátjának; nem hiába tévén ezt amannak elébe: mert jól telhetik-el mai napom, a' nélkül hogy szerencsés lettem volna. Ha csak azt szerencsének nem veszem, hogy hirtelen meg nem haltam: a' mi ugyan megtörténhetik vala; de több, lévén erre a' tagadó mint állító példa, megszűnik szerencse lenni, vagy legalább annak tartatni. — Már hallom tisztelt ellenkezőm ellenvetését: hogy ez nem ide tartozik. Én ezen 's az előbbi példa által csak azt kívántam röviden felvilágosítani; mit kelljen, 's mit lehet igazi szerencsének tartani, 's mit nem.

Hogy a' „*Múlt, Jelen, és Jövendő*“ ér-

demes írója annál inkább bebizonyosodjék ebbéli vélekedése álvoltáról; méltóztassék minden hazánk' történetét esmerő hazafit meg kérdeni: szerencsés vagy szerencsétlen volt é a' mohácsi ütközet? minden bizonnyal az utóbbikat fogja állítani mindenki. De nem azért vagyok ellenkező vélekedésben, mivel sok ezer áll pártomon; hanem mert maga a' vélekedés meg nem egyezik gondolkodásom módjával: 's ha mindnyájon a' tisztelt értekező úr ál vélekedését követnék is, én mindég azt állitanám: hogy a' mohácsi nap szerencsétlen volt, mely gyászba borította hazánkat.

Szép ugyan; 's magam is ebben helyeztetném legnagyobb dicsőségemet, ha oly igazságokat fedezhetnék-fel, 's olyakat ronthatnék-le, melyekről azelőtt az emberiség éppen ellenkező vélekedésben volt; 's minél inkább ragaszkodik a' sokaság valami állításhoz, annál nagyobb dicsőséget arat az, ki azt ellenkező színben tudja szemünkbe tüntetni: de ez csak úgy történhetik-meg, ha az új állítás a' józan gondolkodásnak törvényeivel nem ellenkezik; ha azt a' vitató oly világosan tudja megmutatni, hogy legalább idővel, 's nagyobb része embertársainak elhigye. Legalább idővel, 's nagyobb része mondom: mert ámbár az első feltétel megvolt Galilaei állításában, még sem hitték el azt egykoru embertársai; de ha most felkelhetne porából, mily öröm lepné meg, látván hogy, ha nem mindnyájan is, de a' na-

gyobb rész egykori kárhoztatott állítását igazolja.

Senki se vélje, hogy a' „*Múlt, Jelen, és Jövendő*“ még esmeretlen tudós irójától a' méltán érdemlett dicséretet volna czélom eltagadni; 's értekezésében egy ítéletem szerint hibás vélekedésnek megczáfolásával az egészre homályt borítani: bár magam bírnék annyi tehetséggel, hogy a' tudóst, munkájiban ha csak árnyékaként is követhetném. Mert méj belátást, kiterjedtt esmereteket, 's nagy olvasottságot árul-el az egész; csak ezen egy vélekedését nem tudtam tulajdonommá tenni. 'S úgy hiszem, velem egyiránt várja forró vágyódással a' Nemz. Társ. minden érdemes olvasója félbeszakadt értekezésének folytatását; mert a' „*Múltat*“ tudjuk számos történetekből, „a' *Jelent*“ tapasztaljuk magunk, de a' jövendő' titkos homályjába, melyet a' bölcs Teremtő elfedeze előttünk, vágya kiki tekinteni: ezért tisztelték annyira a' Zsidók előrelátó próphétáikat, ezért áldoztak a' Görögök titkos jóshelyeiknél; (oraculum) várjuk mi is a' folytatást, mert szeretnők megtudni a' kétes „*Jövendőt*.“

Hdgr.

## Törvényes Kérdés.

Sommer Gemählde der phisichen Welt  
Prag. 1828 2-te Aug.

II. D. 539 lap, a' földszakadásokról emlékezvén, a' többek között így szól: „Er-

délyben úgy a' Bánátban is történtek több földszakadások, az 1815 — 16-ki nedves esztendőekben. Szőlő, egyéb hegyek, valamint egész erdők is csuztak-le alább eső környékekre, részszerént pusztító rohanással. Ezen földszakadások oka a' következendő vala. Ugyan is a' szin földnek (Damm Erde) alapja, tömött vagy rétes pala (Thon) lévén, azon nem hathatott által a' víz. Nevezetes volt a' többek között Erdélyben egy szőlőhegynek lecsuszása, mely egy alább fekvőt elborítván, azon megállapodott. A' mint mondják per lett belőle, kié légyen már a' szőlőhegy mostani helyén? előbbi ura most is magáénak tartván azt. Az alsó 's elborított föld birtokossa pedig ezen erősséggel élt: ha az előbbi birtokos visszakívánja szőlőhegyét, csak jöjön bátran 's vigye-el: úgy is senki sem kívánhatja tőle hogy idegen jószágot szenvedjen tulajdon földjén.

Ezen per kimenetelét nem írja-meg a' Szerző úr; tehát kérdés: kinek volt nagyobb jusa a' szőlőhegy birtokához? ha egygyik fél sem egyezne-meg annak egyenlő felosztásán.

B.

### *K é r d é s.*

Ki csal inkább? az a' ki nagy kamatra adja ki pénzét? — vagy az a' ki azt kiveszi reménylven sőt bizonyosan tudván hogy fizetni soha sem fog, azon egyszerű okból mivel adósságai felyül múlják értékét? —